

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Василюк Валерії Миколаївни на тему «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Дисертаційна робота Василюк Валерії Миколаївни «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) виконана на кафедрі інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол № 10 від 21.12.2021 р.).

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Василюк Валерії Миколаївни на тему «Формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови засобами цифрових технологій» вченою радою ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол № 2 від 19 березня 2024 року) визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», та призначено двох рецензентів:

1) професора кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», доктора педагогічних наук, професора С.В. Сапожникова;

2) доцентку кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», кандидатку педагогічних наук, доцентку І.В. Олійник.

В результаті аналізу результатів виконання здобувачкою ступеня доктора філософії Василюк В.М. освітньо-наукової програми, індивідуального плану, розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційного дослідження, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також за підсумками проведення фахового семінару кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи, кафедри європейських і східних мов та перекладу, кафедри іноземних мов, який відбувся на розширеному засіданні кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол №12 від 17.04.2024 р.), визначено наступне.

Актуальність теми дослідження і отриманих результатів.

Дисертантка переконливо обґрунтовує нагальність та важливість наукового опрацювання питань, що є предметом її дослідження, висвітлюючи зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукового завдання. Зокрема, пані Василюк звертає увагу на таке.

В умовах сьогодення Україна перебуває на важливому етапі входження у світовий освітній простір. У зв'язку із цим вимоги до організації навчально-виховного процесу у вищій школі значно змінилися. Сучасний фахівець – це людина, яка не тільки володіє знаннями, вміннями та навичками, а й вміє творчо та професійно працювати, постійно шукає нові шляхи саморозвитку.

У компетентнісній освіті головною та вирішальною перевагою випускника є володіння такими якостями, як експертність, відповідальність, вміння впевнено працювати у своїй галузі, гнучкість і спроможність адаптуватися до змін у суміжних галузях, готовність до результативної академічної та наукової роботи, а також до постійного самовдосконалення через самонавчання. Ці зміни також вплинули і на систему навчання майбутніх перекладачів у закладі вищої освіти, тому виникає потреба у підготовці означених фахівців з високим рівнем сформованості дослідницької компетентності. Саме тому, актуальним завданням, яке потребує вирішення – формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів.

Актуальність дисертації підтверджується також тим, що робота виконана у відповідності з напрямом досліджень науково-дослідної лабораторії інноваційних методів навчання та кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університету імені Альфреда Нобеля» за темами: «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0117U000784) і «Теоретико-методологічні засади професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (державний реєстраційний номер 0122U200059).

Наукова новизна результатів дисертації.

Дисертаційна робота містить наукову новизну, що представлена авторкою у вигляді конкретних положень, чітких текстових формулювань і висновків, таблиць, рисунків, а також полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробленні практичних рекомендацій щодо впровадження педагогічних умов формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання.

Результати дослідження, що становлять наукову новизну, полягають у наступному:

уперше:

– обґрунтовано сутність поняття «дослідницька компетентність майбутніх перекладачів» як цілісна, інтегративна властивість особистості, що поєднує в собі дослідницькі (прогностичні, пошуково-інформаційні, організаційно-практичні, комунікативно-презентаційні, інтерпретаційні) знання і уміння, особистісні якості (наполегливість, завзятість у досягненні мети, допитливість, схильність до ризику, асертивність, здатність до рефлексії), що виявляються у зацікавленості створювати нові наукові знання у сфері перекладознавства та аплікувати їх на практиці, бажанні ефективно і вмотивовано виконувати дослідницьку діяльність, а також готовності займати активну дослідницьку позицію;

– визначено методологічні підходи формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання (компетентнісний, системно-діяльнісний, особистісно орієнтований);

– виявлено компонентну структуру дослідницької компетентності майбутніх перекладачів (мотиваційно-ціннісний, емоційно-вольовий, когнітивно-діяльнісний, особистісно-креативний, оцінювально-рефлексивний), критерії та показники зазначеного феномена: мотиваційно-ціннісний (наявність прагнення домогтися успіху в професійній діяльності; наявність орієнтації і спрямованості на дослідницьку діяльність і бажання оволодіти цим видом діяльності; наявність спрямованості на розумові види праці; наявність інтересу до експериментування, до пошуку, до висловлення гіпотез); емоційно-вольовий (прояв наполегливості та завзятості у досягненні мети; вияв здатності регулювати власний емоційний стан); когнітивно-діяльнісний (володіння прогностичними, пошуково-інформаційними, організаційно-практичними, комунікативно-презентаційними, інтерпретаційними знаннями; володіння прогностичними, пошуково-інформаційними, організаційно-практичними, комунікативно-презентаційними, інтерпретаційними вміннями); особистісно-креативний (прояв здатності швидко навчатися та самостійно шукати інформацію; прояв допитливості; прояв схильності до ризику); оцінювально-рефлексивний (прояв здатності до реалістичної оцінки власних дій, здібностей, моральних якостей і вчинків; прояв здатності доказово відстоювати власну наукову позицію, асертивності);

– розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання (виконання дослідницьких домашніх проєктів під час вивчення дисциплін циклу професійної підготовки; використання проєктних завдань дослідницького характеру у процесі безпосереднього викладу лекційних і практичних занять; застосування методу проєктів в умовах реалізації форм наукової діяльності студентів у вільний від навчання час);

уточнено:

– сутність понять: «перекладач», «компетентність», «дослідницька компетентність», «педагогічні умови», «проєктне навчання», «засоби проєктного навчання»;

удосконалено:

– зміст, методи та форми навчання, спрямовані на формування компонентів дослідницької діяльності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання (мотиваційно-ціннісний, емоційно-вольовий, когнітивно-діяльнісний, особистісно-креативний, оцінювально-рефлексивний);

набули подальшого розвитку:

– теорія і методика професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти.

Дисертація виконана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі (точність, логічність, лаконічність, зрозумілість, зв'язаність, цілісність, завершеність). Аргументовано

розкрито положення та результати, що характеризують наукову новизну та виносяться авторкою на захист. Назва дисертації відповідає її змісту.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що в дисертаційній роботі аргументовані та обґрунтовані основні положення й висновки, що дають змогу здійснювати процес формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання.

Наукові положення, висновки та рекомендації дослідження становлять навчально-методичну базу з питань формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання та можуть бути використані як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

На теоретичному рівні – науковцями, викладачами, аспірантами, магістрантами для подальшого наукового осмислення та поглиблення теоретичних основ щодо процесу формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання.

На практичному рівні можуть знайти своє застосування висновки та рекомендації авторки щодо моделювання процесу формування дослідницької компетентності у бакалаврів, які навчаються за спеціальністю 035 Філологія; розробки дослідницьких домашніх проєктів, які необхідно впроваджувати під час вивчення таких дисциплін циклу професійної підготовки, як «Ділова іноземна мова», «Практика письмового перекладу», «Практика усного перекладу»; проектних завдань дослідницького характеру (історико-діагностичні, теоретико-моделювальні; практично-перетворювальні), які варто впроваджувати у процесі безпосереднього викладу лекційних і практичних занять під час вивчення навчальних дисциплін «Конфліктологія», «Самоменеджмент», «Основи теорії мовленнєвої комунікації та вступ до перекладознавства»; методу проєктів в умовах організації засідань студентського науково-дослідного гуртка «Основи дослідницької діяльності перекладача».

Основні положення та результати дослідження впроваджено в процес професійної підготовки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (акт впровадження № 100 від 19.02.2024 р.), Бердянського державного педагогічного університету (акт впровадження № 51-08/180 від 29.02.2024 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (акт впровадження № 619 від 20.03.2024 р.).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій дослідження.

Дисертація Василюк Валерії Миколаївни є завершеним науковим дослідженням. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій зумовлюються значним обсягом опрацьованих нормативно-розпорядчих документів, наукових доробків українських і зарубіжних учених, матеріалів науково-практичних конференцій та інтернет-видань, матеріалів власних досліджень, результату власної практичної роботи та авторських спостережень. Наукові результати досить повно висвітлено у наукових

публікаціях, які відповідають вимогам, що пред'являються щодо змісту та кількості фахових видань.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Василюк В.М. складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел із 164 найменувань, 13 додатків. Загальний обсяг роботи становить 260 сторінок, з них повний текст викладений на 170 сторінках. Робота містить 52 таблиці та 17 рисунків.

За обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам, що встановлені Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами).

Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації.

Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до розв'язання актуального наукового завдання щодо формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання. Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувачки наукового ступеня до всіх наукових публікацій, опублікованих самостійно та зарахованих за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, отримані авторкою самостійно, та повною мірою відображають основні положення та висновки роботи і обговорювалися на науково-практичних конференціях.

Основні наукові положення, висновки і результати дисертаційної роботи опубліковано в 11 наукових працях, з них: 4 статті у провідних наукових фахових виданнях України (3 з них – одноосібні), внесених до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у співавторстві у журналі, який входить до наукометричної бази Web of Science, 6 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз даних

1. **Василюк В.** Системно-діяльнісний підхід до формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Педагогіка і психологія*, 2022. № 1 (23). С. 102–108. DOI: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-12

2. **Василюк В.** Сутність поняття «дослідницька компетентність майбутніх перекладачів». *Наука і техніка сьогодні*, 2023. Вип. 12 (26). С. 423–435. DOI: 10.52058/2786-6025-2023-12(26)-423-435

3. **Василюк В.** Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів: міжнародний досвід. *Вісник науки і освіти*, 2023. Вип. 12 (18). С. 304–314. DOI: 10.52058/2786-6165-2023-12(18)-304-314

4. **Василюк В., Дербак О.** Дослідження в галузі перекладу як складова процесу формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів.

Статті у наукових виданнях інших держав, які входять до міжнародних наукометричних баз даних

5. Bilytska V., Krysalo O., **Vasyliuk V.**, Teleshun K., Rudenko M. Application of the research approach to teaching future translators in higher educational institutions. *The Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 2022. Vol. 13. Issue 5. Pp. 248–258. URL: <https://jett.labosfor.com/index.php/jett/article/view/1013/678> (*Web of Science*)

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. **Василюк В.** Дослідницька компетентність у складі фахових компетентностей майбутніх магістрів філології. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти*: матер. II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю (Бердянськ, 25–26.11.2021). Бердянськ: БДПУ, 2021. С. 181–184.

7. **Василюк В.** Роль проектного навчання у підготовці майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. *The current state of development of world science: characteristics and features*: Collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 2), December 10, 2021. Lisbon, Portuguese Republic: European Scientific Platform. pp. 67–68.

8. **Василюк В.** Щодо особливостей формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів. *Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень*: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. студ., аспірантів та науковців (м. Дніпро, 28 квітня 2022 р.) Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. С. 34–38.

9. **Василюк В.** Курсова робота у структурі науково-дослідної діяльності майбутніх перекладачів. *Наукові тренди постіндустріального суспільства*: матер. IV Міжнар. наук. конф. (м. Суми, 31 березня 2023 р.). Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. С. 204–205.

10. **Василюк В.** Переддипломна практика як провідний фактор формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів. *Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі*: матер. 1-ї Міжнар. наук.-практ. конф. наук.-пед., пед. працівників і молодих учених (Дніпро, 5–6 квітня 2023 р.). Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2023. С. 228–231.

11. **Василюк В.** Методологічні підходи до проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів в умовах закладу вищої освіти. *Світ наукових досліджень*: матер. Міжнар. мультидисцип. наук. інтернет-конфер. (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 14–15 грудня 2023 р.) / за ред. : О. Патряк та ін. ГО «Наукова спільнота», WSZIA w Opolu. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б., 2023. Вип. 25. С. 116–118.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Василюк Валерії

Миколаївни «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) відповідає вимогам до дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341).

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Василюк В.М. «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання» та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертаційна робота «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання» аспірантки Василюк Валерії Миколаївни відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

2. Валерією Василюк опубліковано по темі дисертації 11 наукових праць, які розкривають основний зміст дисертації, відображають наукову новизну отриманих результатів і відповідають вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167.

3. Дисертаційна робота Василюк Валерії Миколаївни «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) відповідає вимогам до дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341).

4. Рекомендувати вченій раді ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» розглянути у якості опонентів за дисертацією Василюк Валерії Миколаївни на

тему «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання» таких науковців:

– Сущенко Ларису Олександрівну, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету;

– Князян Маріанну Олексіївну, доктору педагогічних наук, професора, професора кафедри французької філології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

– Амеліну Світлану Миколаївну, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри іноземної філології і перекладу Національного університету біоресурсів і природокористування України.

5. Дисертація Василюк Валерії Миколаївни на тему «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання» може бути рекомендована до захисту на здобуття науково ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) у разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова фахового семінару:

докторка педагогічних наук, професорка,
завідувачка кафедри інноваційних
технологій з педагогіки, психології та
соціальної роботи ВНЗ «Університет імені
Альфреда Нобеля»

Наталія ВОЛКОВА

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інноваційних технологій
з педагогіки, психології та соціальної
роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда
Нобеля»

Станіслав САПОЖНИКОВ

Рецензентка:

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри інноваційних технологій
з педагогіки, психології та соціальної
роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда
Нобеля»

Ірина ОЛШНИК

ПІДПИС ЗАСТУПНИЦІ
ІНСПЕКТОРА З КАДРІВ
[Signature]
Дата « 14 » квітня 2021 р.

